

АНАЛІЗ МОЖЛИВИХ НАСЛІДКІВ ПРИЙНЯТТЯ ЗАКОНУ ПРО "ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ОПОДАТКУВАННЯ У ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ" ВІД 31.01.2023

Причиною можливих нововведень могли стати декілька факторів:

- Необхідність збільшення державних надходжень, зокрема для ведення подальшої війни та майбутнього погашення міжнародних кредитів, що ця війна спричинила, або ж тих кредитів, які були взяті ще за довоєнного часу.
- Відсутність визначеності тривалості воєнної агресії російської федерації, через що скоригована система оподаткування за довгої її чинності призведе до негативних економічних наслідків та подальшого несприйняття колишньої системи.
- Збільшення кількості шахрайства та ухилення від податків, спричинені тимчасово зміненою системою оподаткування.
- Відсутність штрафних санкцій за згадані вище ухилення.
- Необхідність збору фінансової інформації, яка не аналізувалася через відсутність документальних перевірок

Через введення воєнного стану було скасовано обов'язкову плату єдиного податку.

З першого липня 2023 року, платники податків першої та другої групи будуть знову зобов'язані сплачувати єдиний податок, який встановлюється на довоєнному рівні знову що становить до 10% розміру мінімального прожиткового мінімуму (268,4 грн) для 1 групи та 20% мінімальної заробітної плати (1340 грн) для 2 групи, або 15% від доходу, який перевищує дохід кожної групи, що вказано в статті 291.4 ПКУ, або в разі здійснення діяльності, що не передбачена даним поділом на групи.

Третя група платників єдиного податку втратить можливість сплачувати єдиний податок у розмірі 2% від суми доходів, і повернеться до виплати податку у розмірі 3% (для платників ПДВ) або 5% (для неплатників ПДВ) від доходу.

Усі підприємства, які тимчасово на час воєнного стану згідно до пункту 9 розділу XX ПКУ перейшли на сплату єдиного податку третьої групи, які до цього такими не вважалися, мають перейти на той спосіб оподаткування, який вони сплачували до початку оголошення воєнного стану.

1 липня 2023 року мають відновитися обов'язкові проведення документальних перевірок, які до цього моменту не були обов'язковими або ініціювалися підприємствами самостійно за умов наявності безпечного доступу до територій, приміщень, документів тощо.

Відновлення проведення документальних перевірок є критичним для нормалізації податкового процесу та оцінки шкоди, нанесеної внаслідок російської агресії, проте немає впевненості в можливостях податкової служби на даний момент адекватно проводити такі перевірки.

Наприклад, внаслідок ракетного влучання в офіс компанії, який знаходився в офісному центрі Ретровіль, її документальна база, яка знаходилася в тому офісі, була частково знищена внаслідок втручання.

Компанія, відповідно до пункту 69 розділу XX Податкового кодексу України, ініціювала перевірку для оцінки пошкоджених та втрачених документів. Однак, навіть після підтвердження відсутності необхідних документів, податкова служба продовжила вимагати їх для перевірки. І в даному випадку, як і в багатьох інших по території України, виникає проблема: що робити в даній ситуації? Технічно, за відсутності документації, якщо податкова служба відповідно до статті 44 ПКУ визнає їх відсутніми, компанія не зможе підтвердити власні витрати, через що вона буде змушена платити податки не з фактичного прибутку, а з усього доходу, який вона отримала. Логічно, що така ситуації є надзвичайно не вигідною для компаній, і може призвести до колосальних збитків. Таким чином, даний пункт законопроєкту лише погіршить функціонування та роботу підприємств, замість того, щоб допомагати їм у воєнний час.

Отже, даний пункт вимагає більш детальної роз'яснювальної інформації для компаній, які втратили власну документацію через російську агресію.

Згідно із внесенням змін до 102 статті ПКУ від 15 березня 2022 року, зупинився перебіг строків, контроль за якими покладено на певні контролюючі органи. Відповідно до нового проєкту закону, знову вводиться контроль за виконання строків оподаткування, що призведе до нормалізації податкового процесу, а саме до зменшення відсутності уникнення сплати податків, спричинене як умисною несплатою платником, так і не визначенням суми грошових зобов'язань контролюючими органами.

Згідно з новим законопроєктом, після 1 липня 2023 почнуть діяти штрафні санкції щодо платників податків у випадках, передбачених частиною 11 статті 25 Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 08.07.2010, а саме у разі несвоєчасної подачі заяви про взяття на облік в Податкову службу, несплати

податків, пізньої доплати податків, за неналежне ведення бухгалтерської документації, несвоєчасне подання або неподання звітності тощо. Завдяки внесення таких змін до ПКУ, як уже було зазначено раніше, відновиться податковий процес, гроші в державний бюджет будуть надходити своєчасно, тому вчасно будуть виконуватись держзакупівлі, які просто є необхідними нашої державі.

Починаючи з 1 липня 2023 року відбудеться поновлення штрафних санкцій за порушення порядку використання РРО (реєстратор розрахункових операцій) та ПРРО (програмний реєстратор розрахункових операцій). Знову набудуть чинності всі положення статті 5 Закону про “Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг”, включаючи поновлений сьомий абзац статті 5 вищезазначеного закону, а саме положення про неправомірність використання програмного реєстратора розрахункових операцій у період відсутності зв’язку між ПРРО та фіскальним сервером контролюючого органу без отриманого в контролюючому органі діапазону фіскальних номерів, сформованих фіскальним сервером контролюючого органу, який до цього був тимчасово виключений із закону.

Такі зміни можна співставити зі впевненістю органів влади у можливості країни підтримувати постійний зв’язок та відносно безперервне постачання електроенергії, спираючись на контекст санкцій, пов’язаних з порушенням порядку використання РРО та ПРРО.

Проблемою даного новозапропонованого законопроекту є впевненість у можливості економіки України повернутися до такого стану. Виникає питання, чи зможуть такі зміни бути прийнятними для економічної системи всієї суверенної України. Зважаючи на те, що захід України був менш зачеплений російською агресією, а схід натомість сильно постраждав, економіка протилежних частин України буде по різному сприймати можливі нововведення. Для сходу такі зміни можуть бути занадто кардинальними. Саме тому ми хочемо розглянути негативні та позитивні наслідки можливих нововведень.

Можливі проблеми схваленого законопроекту:

- Відповідні зміни, запропоновані до Податкового кодексу України, можуть бути оптимально введені лише за умов відсутності ескалації у війні з російською федерацією. Адже, війна завжди є непередбачуваною і немає абсолютних гарантій того, як ситуація змінюватиметься через дні, місяці тощо.
- Неготовність східного економічного регіону сприйняти нововведення, оскільки їхня економічна система занадто сильно постраждала, тому

підприємці на тих територіях не зможуть виплачувати нові ставки податків, тому що потребуватимуть фінансових ресурсів для відновлення своїх бізнесів.

- Потенційна неготовність контролюючих органів забезпечити необхідну якісну перевірку документації через те, що велика її кількість була втрачена назавжди. Попри це, відповідальні служби все одно потребують наявності фізичних звітів, звідки виникає колізія.

Позитивні наслідки введення даного законопроекту:

- Повне відновлення перевірки документації посприє накопиченню необхідної інформації для аналізу поточної економічної ситуації в країні та втрат, які Україна зазнала внаслідок російської агресії.
- Збільшення суми державних надходжень, що, відповідно, надасть змогу підвищити видатки держави на оборону та інфраструктурне, культурне, економічне відновлення України
- Зменшення кількості податкових маніпуляцій, спричинених чинним скоригованим Податковим Кодексом України.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 8 лют. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 19.02.2023).
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 19.02.2023).
3. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг : Закон України від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР : станом на 1 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-вр#Text> (дата звернення: 19.02.2023).
4. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI : станом на 4 груд. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (дата звернення: 19.02.2023).
5. Уряд схвалив зміни до законодавства в частині відновлення довоєнного стану системи оподаткування. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-skhaliv-zminy-do-zakonodavstva-v-chastyni-vidnovlennia-dovoiennoho-stanu-sistemy-opodatkuvannia>.